

Toimenpideoite TPA 59/2026 vp

Miko Bergbom ps ym.

Toimenpideoite huoli-ilmoitusten väärinkäytösten säätämisestä rangaistavaksi

Eduskunnalle

Suomessa huoli-ilmoitus on tärkeä väline, jolla lapsen, perheen tai yksilön hyvinvointiin liittyvä huoli voidaan tuoda viranomaisten tietoon. Järjestelmän toimivuus perustuu siihen, että huoli-ilmoituksen voi tehdä matalalla kynnyksellä, jotta tilanteisiin, joissa apua todella tarvitaan, voidaan puuttua ajoissa ja mahdolliset ongelmat havaita riittävän varhaisessa vaiheessa.

Samalla on kuitenkin tunnistettava järjestelmän väärinkäytöksen riski. Julkisuudessa on viime vuosina noussut esiin useita tapauksia, joissa huoli-ilmoituksia on tehty selvästi kiusantekotarkoituksessa tai ilman todellista perustetta. Ilmiö ei koske pelkästään julkisuuden henkilöitä, vaan vastaavia tilanteita voi syntyä myös tavallisten ihmisten arjessa esimerkiksi huoltajuuksriidoissa, naapurisuhteiden kärjistyessä tai muissa henkilökohtaisissa konflikteissa.

Vaikka huoli-ilmoitus osoittautuisi perusteettomaksi, siihen liittyvä viranomaisprosessi voi aiheuttaa huomattavaa henkistä kuormitusta. Selvitykset, yhteydenotot ja epävarmuus tilanteen etenemisestä voivat tuntua kohtuuttomilta erityisesti silloin, kun ilmoitukselle ei ole ollut todellista perustetta. Tällaiset prosessit ovat jo omiaan rasittamaan asianosaisten arkea.

Nykyjärjestelmä perustuu pitkälti siihen, että huoli-ilmoitukset tehdään vilpittömässä mielessä. Tämä on oikea lähtökohta, mutta samalla se jättää mahdollisuuden järjestelmän väärinkäytölle. Tämän vuoksi on perusteltua arvioida, tulisiko selvästi pahantahtoiset ja kiusantekotarkoituksessa tehdyt huoli-ilmoitukset säätää erikseen rangaistaviksi.

Tavoitteena ei ole nostaa ilmoituskynnystä tai estää vilpittömässä mielessä tehtyjä ilmoituksia, vaan puuttua ilmeisiin väärinkäytöksiin. Rangaistavuuden tulisi koskea vain tilanteita, joissa ilmoitus on tehty ilman asiallista perustetta ja joissa tarkoituksena on ollut aiheuttaa haittaa toiselle.

Ilman seuraamuksia on vaarana, että huoli-ilmoituksia käytetään välineenä henkilökohtaisten ristiriitojen kärjistämiseen. Tämä sitoo viranomaisresursseja perusteettomiin tapauksiin samalla, kun aidosti apua tarvitsevat tilanteet voivat jäädä vähemmälle huomiolle.

Sakolla rangaistavaksi säätäminen toimisi ennen kaikkea ennalta ehkäisevänä keinona. Sakkorangaistus asettaisi selkeän rajan siihen, ettei järjestelmää saa käyttää kiusantekoon, kun

Toimenpideoite TPA 59/2026 vp

samalla mahdollisuus tehdä ilmoitus aidon huolen perusteella säilyisi edelleen matalan kynnyksen kanavana.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin selvittääkseen sakkorangaistuksen mahdollisuutta perusteettomissa huoli-ilmoituksissa ja ryhtyy tarvittaessa toimenpiteisiin lainsäädännön muuttamiseksi siten, että selvästi pahantahtoiset ja kiusantekotarkoituksessa tehdyt perusteettomat huoli-ilmoitukset voitaisiin säätää rangaistaviksi sakkorangaistuksen uhalla.

Helsingissä 17.6.2026

Miko Bergbom ps
Joakim Vigelius ps
Sara Seppänen ps
Ritva Elomaa ps
Kaisa Garedeu ps
Rami Lehtinen ps
Jari Koskela ps
Ari Koponen ps
Jaana Strandman ps
Anne Rintamäki ps
Merja Rasinkangas ps
Petri Huru ps
Atte Kaleva kok
Mauri Peltokangas ps
Tere Sammallahti kok
Vilhelm Junnila ps
Janne Jukkola kok
Juha Hänninen kok
Timo Suhonen sd
Henrik Vuornos kok
Onni Rostila ps
Heikki Vestman kok
Timo Harakka sd
Martin Paasi kok
Ville Valkonen kok